

Copertă: Ianula Gheorghe

Desen coperta 1: Ary Murnu, desenat de Ion Lucian Murnu

Tehnoredactare: Ianula Gheorghe

ISBN 978-606-93092-8-5

Copyright © Editura Societății Culturale Aromâne

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

MURNU, ARY

Mărturia unei epoci : desene / Ary Murnu ; cuv. înainte:

Marius Marian Șolea ; pref.: Doina Mândru. - București : Editura

Societății Culturale Aromâne, 2013

ISBN 978-606-93092-8-5

I. Șolea, Marius Marian (pref.)

II. Mândru, Doina (pref.)

Ary Murnu

Mărturia unei epoci
desene

Colecția Artiști aromâni

Editura Societății Culturale Aromâne

București, 2013

Cuvânt înainte

Aceste desene ale lui Ary Murnu, tipărite abia acum, sunt o firavă restituire, o conjuncturală încercare de a transcede vina de a nu se fi făcut nimic până acum pentru memoria artistului, pentru cunoașterea acestui talent mai mult decât remarcabil. Vina aparține atât românilor cât și aromânilor. Dacă despre primii este deja evident că indolența se manifestă în primul rând față de ei înșiși, că domenii întregi din viața lor socială sunt părăsite și lăsate pradă celor mai mărunți indivizi, despre aromâni nu putem primi cu seninătate, ca pe un fapt banal, realitatea că respectivele forme de iresponsabilitate fac parte dintr-un proces degenerativ iminent. Lumea lor pierdută, până nu demult perfect identitară, este cu mult mai aproape în timp decât lumea care a fost a românilor, dacă aceștia din urmă or fi și avut vreodată o *lume* a lor, așa cum sunt sau vor fi fost ei, înainte sau după ce-și vor fi spus români. Aromânii n-ar fi trebuit să aibă timp pentru o degenerare care să-i exonereze de vina de a nu se mai purta pe sine pe străzile prezentului.

Pentru aromâni, oricare tip de indulgență pentru vina de a-și lăsa înaintașii să putrezească în pământ străin este iresponsabil. De aproximativ zece ani, aromânii, în majoritatea lor, vor să fie considerați diferiți la modul oficial, își caută *statutul*. Dincolo, însă, de piedicile și, totodată, de superficialele dezbateri politice, în care deseori se uită individul, omul, nu am descoperit ce face valoric această comunitate pentru a fi, cu adevărat, diferită. Este o eroare să consideri că trecutul este suficient pentru atare deosebiri. Iar ceilalți abia așteaptă acest punct de vedere pentru a-ți oferi obiectul solicitării... În acest mod, de luptă în abstract și fără forță, fără impunerea unei realități care să prejudicieze pe cel de care depinzi, cel mai adesea cu argumente luate din capul tău, statutul politic al unei comunități nu este nici pe departe o salvare, ci doar un început de minciună, reprezentând doar o compensare formală a lipsei de fond a unei identități.

Este cel puțin descurajantă realitatea că aromânii nu se mai deosebesc astăzi de nimeni și strict înfiorătoare viteza cu care se aruncă, sinucigaș, în felul de a fi al altora, de care se consideră a fi la modul absolut străini. Am întâlnit deseori această aiureală la fel de

ridicolă precum sunt unele argumente din tabăra *fraternă*. Ar mai fi de menționat și altceva, pentru o intervenție corectă aseptică: aromânii nu mai diferă cu nimic de cei pentru care, de altfel, pe fond, au numai dispreț, șansa unui echilibru existând doar pentru excepții. Dincolo de situația de un amuzament ușor, această reacție este și o ieșire psihologică la îndemână dintr-un complex care persistă față de străin, de *xen*. Indulgent și împăciuitoare pentru cel care constată vreo aversiune în cuvintele de față, pot găsi importante dacă nu decisive argumente de ordin istoric, formatoare în timp de structuri și comportamente. Prefer însă evidențierea altui fapt: aromânii, ei între ei, tot un fel de „xeni” se consideră, în funcție de zona de origine, apoi de zona în care au venit, de zona în care au emigrat mai apoi, de distanța față de centru în orașele în care stau și așa mai *departe*.

Însă, e adevărat, în sinea lor, aromânii știu cine au fost, dar nu mai au curajul să continue să fie la fel, ori poate nici timp nu mai au, astăzi sunt ocupați cu toate apucăturile față de care, nu foarte demult, erau imuni. Nu este o maturizare a timpului, este, simplu, începutul dispariției lor. Aromânii și-au pierdut natura, din acest motiv vor pieri și formal, cu sau fără *statut* dobândit. Nu este locul aici decât pentru considerații generale, care, oricum, prin condiția lor, sunt cu mult mai blânde comparativ cu adevărurile de natură punctuală. Principala responsabilitate a armânilor ar trebui să fie grija și efortul de a nu dispărea sub mulțimea etichetelor, puse straturi-straturi peste ei, aceasta este o tendință actuală generală, aproape pentru orice. Iar atunci când identitatea lipsește, etichetele te sufocă. Vor cădea într-un final, ca o coajă uscată, însă atunci va fi prea târziu, ele deja se vor fi hrănit din organismul pe care l-au parazitat până la dispariția acestuia. Un organism poate fi și un popor vechi, plin de maiestate, care a participat la toate istoriile dimprejur, poate fi și o comunitate bizară, mereu tranzacționată de proprii lideri și de străinele neamuri, poate fi și un grup etnic, a cărui stingere este un lucru natural în timp, poate fi și un trecut și, în cele din urmă, un simbol. Însă, chiar și simbolul, în condiția lui, poate să conțină o masă critică, suficientă pentru înălțare, dacă a adunat până atunci, așa cum îi este și numele, în curăție, cele necesare Vieții și rostului ei. Numai așa aromânii vor trece spre viață chiar și de sub etichetele mele, care, sper eu, comunică spre interior informația despre conținut și nu spre în afară, precum cele despre care am făcut vorbire mai sus.

Cu acest volum, Editura Societății Culturale Aromâne începe, cu nejustificată întârziere, seria de editări ale operelor familiei Murnu, pe care numai Dumnezeu ori, dacă n-o fi cu păcat, o genetică tainică în rostul ei și spectaculoasă în plan social o putea lăsa în istorie. Ne vom strădui ca măcar din punct de vedere cultural să asigurăm acel statut pe care majoritatea aromânilor îl cere de ceva timp de la ceilalți, de la *străini*, dintr-o incapacitate de a și-l putea furniza din sine...

Pe de altă parte, care este binele acestui război fratricid dintre aromâni? În plan numeric și în cel al reprezentativității din logica de organizare actuală, au învins decisiv makedon-armânjii. În planul imaginii și al credibilității, au învins, tot decisiv, macedo-românii. Sunt două victorii indubitabile care au ca efect o unică și mare înfrângere. Cine câștigă dacă acest neam va dispărea sub numele de macedo-român sau de makedon-armân? Va câștiga cine a deschis această ridicolă perspectivă, cine a alimentat-o, cei care au participat, cei care au găzduit-o viclean? Supraviețuirea va fi doar una individuală, strict biologică, prin descendenți dezlăcuți. Aceștia nu vor mai fi nici urmașii unora, nici urmașii altora, va fi rămas undeva, fără ca ei să o știe, doar iresponsabila îndârjire de a te bate cu muștele. În douăzeci de ani, probabil din acest motiv nu a fost timp să fie editate operele inedite ale adevăraților reprezentanți, nu a fost timp de fapte și de înțelegeri, ci numai de ședințe.

Marius Marian Șolea,

12 februarie 2013

Prefață

Puțină lume își mai amintește astăzi de Ary Murnu, desenatorul care ilustra, începând din 1904, alături de Francisc Șirato, coperta și paginile revistei de politică și umor *Furnica*, săptămânal cu o largă prezență în casele bucureștenilor, de la acelea ale micilor negustori și funcționari până la palatul regal. Revista cu copertă roșie era un fel de *Cațavencu* de astăzi, mai explicită și chiar cu mai mult umor, cu mai puțin jargon și cu ilustrație exclusiv desenată. Era condusă de George Ranetti și de N. D. Țăranu, doi jurnaliști de orientare democratică care au reacționat lucid și dur la 1907 și nu s-au lăsat, nici mai târziu, păcăliți de poveștile partidelor și nici de măștile mai marilor zilei. Desigur, și pe atunci erau metode de a închide gura presei democratice, chiar Murnu povestește cum șeful siguranței a venit la el, în 1907, nu ca să-l aresteze, cum se aștepta, ci să-i comunice zâmbind că ministrul Haret a cumpărat 1000 de exemplare din revista incendiară (cam tot tirajul pentru micii difuzori). Revista ajunsese, totuși, la abonați, între care și la Palat, care figura cu trei abonamente.

Ary Murnu era așadar, încă din primul deceniu al secolului al XX-lea, un nume binecunoscut largului public, fiind o prezență aproape exclusivă și în acida *Reformă*, alt hebdomadar politic la fel de critic la care colabora în 1907, dar și în *Viața Românească*, din 1904, ori în *Vatra*, unde lucra pe la 1908 cu George Coșbuc, ori ilustrând bogat Abecedarele lui Coșbuc, sau pe cel al lui Dulfu. De unde apăruse însă acest tânăr fermecător fără a fi ușuratec, chiar melancolic, însingurat, înalt, bine legat, cu un zâmbet ușor superior sub mustața neagră și cu privirea ageră, cântăritoare? Vorbea cu ușurință armânește, nemțește, ungurește și franțuzește, la Liceul Sfântul Sava învățase și obligatoria greacă veche, pe care o predă chiar fratele său, mai mare cu aproape 20 de ani, citea reviste englezești și își amuza prietenii și familia cu sute de glume și calambururi. Arystomene Gheorghiadis se născuse la 28 iunie 1881 în Grecia, la Xanti, din părinți macedoneni. Mama – Ecaterina Soja – era pe jumătate franțuzoaică, iar tatăl, Ioan Murnu (1848 - 1922), fusese preot și profesor de greacă la Veria, transferat apoi la liceul din Xanti, înființat de Spiru Haret pentru numeroșii aromâni din zonă. Tatăl era un poliglot și cărturar pasionat. Vorbea românește, franțuzește, grecește, nemțește, bulgărește, ba chiar conversa latinește cu preotul catolic de la Budapesta.

Ioan mai avea doi băieți, pe George Murnu, care studiasse filologia greacă și latină la München, apoi bizantinologia, tot acolo, și pe Demeter, cu studii de litere și drept, lucrând apoi la Atena, în diplomatie, precum și două fete, pe Tasha și Marusha, aceasta din urmă măritată cu un maghiar la Budapesta, unde familia părintelui Ioan Murnu se stabilise din 1887.

În casa ei avea să cunoască tânărul Ary pe Arpad Basch, renumit grafician și pictor maghiar pe lângă care avea să înceapă primele studii de desen și pictură în plain air. În câteva notițe autobiografice, consemnate în ajunul vârstei de 80 de ani, Ary menționează înclinația sa timpurie către pictură și vizitele zilnice la Pinacoteca din Budapesta, unde admira pe Rembrandt și pe Rubens, dar și peisajele lui Segantini, gravurile lui Goya, în vreme ce la modă era pictura secession a lui Mucha.

Ary a fost mai întâi un autodidact, apoi un bun observator al celor din jur, oameni, peisaje, copaci foarte ades. Colindă cu Basch împrejurimile Budapestei, desenând și pictând, dar învață de la acesta, mare portretist, și să realizeze foarte reușite portrete. Modelele sunt mereu la îndemână: mama, surorile, apoi Clara, viitoarea soție, întâlnită la München, cei doi locuind la aceeași gazdă pe când ea își desăvârșea educația la pension, iar Ary studia la Academia liberă a lui Anton Ažbe și Simon Hollosy. La Budapesta, tocmai desenase pe Isadora Duncan, aflată în turneu, iar desenul, foarte apreciat de divă, care l-a și păstrat, a apărut în mai 1898 într-o revistă de belletristică maghiară. La München a studiat intens, la Ažbe, desenul academic. Maestrul era vestit pentru exigență dar și pentru rezultatele pe care le obțineau cursanții în portretistica în care excela și el. Dintre artiștii români ai vremii, Murnu a fost coleg la Ažbe cu Nicolae Vermont, Francisc Șirato și Iosif (Ițic) Iser, apoi la Kunstakademie, un an mai târziu, la Karl Marr, cu Ștefan Popescu. Desigur că studiază mult în muzee, unde picta și tânăra Sonia Nădejde, apoi bate galeriile, dar desenează mult în natură, este mereu atent la saloane și expoziții. După un an, intra la Akademia de stat direct în cursul superior, la compoziție, căci pentru desen și portret își dovedise, cu trei lucrări pictate în grabă, știința și realele calități.

Spiritul său iscoditor, chiar enciclopedist, moștenit de la tată (autor al unui dicționar francez – aromân), îl poartă ades în librăriile germane, de unde își cumpără, când și-o permite, albume și reviste de artă. Așa se face că la Iași, în 1902 - 1903, și anul următor, la București, la

Bellearte, revenea tot la maeștrii germani sau francezi ai momentului, nemaigăsind nimic interesant la Bardassare ori Stăncescu. În 1909, revine pentru scurt timp, împreună cu George, aflat la examene, la München, dar, fără bursă de stat, nu poate rămâne. Pe drumul de întoarcere, se oprește la Viena și în Budapesta, la părinți, vizitând muzee și galerii. Peste tot în Europa curentul Seccession era puternic prezent în arhitectură, pictură, desen ornamental. Murnu îl observă, notează, chiar face câteva copii, cumpără albume de desen ornamental, cu gândul, desigur, să le folosească la ilustrația de carte pentru care începuse a primi comenzi de la editurile Adevărul și Socec. De atunci înainte va călători doar pe meleaguri românești, biblioteca rămânându-i – în nostalgia hoinăritului – cel mai fidel companion. Iar biblioteca artistului se dovedește a fi chiar bogată în tentații. Numeroase ghiduri turistice și culturale, ample monografii pe regiuni, care sunt și studii istorice, sociologice și de biologie – franțuzești și germane – detaliind ținuturile montane ale Franței, de la sud la nord, ori ale Austriei și Italiei, ba chiar Munții Himalaya, sunt parcurse atent – cu creionul – de neobositul cititor și iubitor al înălțimilor agreste. Rude și prieteni, schiori pasionați, sau, pur și simplu, cumnata sa, Beatrice, le dăruiesc desenatorului legat de masa redacțiilor. În 1909, Ary s-a logodit cu Claudia Costăchescu, originară din Huși, provenind dintr-o familie de medici și institutori, cu bunic neamț și mamă franțuzoaică. În 1910, se naște deja fiul lor, Ion Lucian. Locuiește mereu în centru, aproape de redacțiile la care trimitea desene zilnic: pe strada Mercur, în aceleași imobil cu Ranetti, pe Câmpineanu, la nr. 46, apoi pentru un an la Hotel de France, camera 179, (clădirea de lângă Lafayette, demolată după 1977), pe Calea Victoriei la nr. 208, pentru scurt timp pe Alea Louis Blanc, în casa abia ridicată de părintele Ioan Murnu pentru sine și pentru doi dintre băieți, apoi se retrage pe Kisseleff, lângă Gara Mogoșoaia, – adică pe la Fântâna Miorița de azi –, și chiar la Dârste, lângă Brașov, în 1919, iar din 1920 se mută pe Alea Băicoianu, la nr. 3, adresă unde va rămâne până în 1937. Claudia Murnu, al cărei frate era un reputat chimist, profesor universitar și ministru al Instrucțiunii și cultelor, a cărei soră, Beatrice, era măritată cu George Murnu, iar alta, Alexandrina, cu Constantin Nica, prefect de Huși și apoi de Iași, a fost o soție și o mamă exemplară. Inteligentă și cultivată, harnică și modestă, Claudia înțelege de timpuriu că inexorabilei stingeri a omului în vreme i se opun doar arta – pentru care ea avea un adevărat cult – și cuvântul scris. De aceea va ține un jurnal, de fapt încearcă mai întâi o cronică a propriei familii, consemnând anii de viață, începând de la străbunici, apoi transcrie scrisori

adresate bunicii și mamei – institutoare la pension – (scrisori pe care, de altfel, le păstra încă), își notează peregrinările europene și, odată măritată, însemnează zilnic sau săptămânal, până în luna morții, evenimentele mărunte, nu doar ale familiei, ci ale istoriei, căci trece prin două războaie, trăiește Marea Unire, vede de două ori revoluția... Cunoaște oameni. Acestei cronici de familie (intim, autoarea nu pare a-și închipui o publicare a ei, cândva, ci, eventual, doar o consultare de către urmași) îi datorăm știri despre tablourile vândute de Ary Murnu, sau numeroase amănunte din viața Tinerimii Artistice, ca și din tinerețea lui Ionel Murnu, căruia îi consacră o discretă dar constantă adorație. Viața acestei femei cu lecturi bogate, cu preocupări artistice feminine – broderia fină și florile – s-a centrat protegitor pe mica familie, întru slujirea conștientă a artei. Poate că tocmai exemplul mamei l-a urmat și Ion Lucian atunci când, la 26 de ani, își începea notațiile în jurnalul său de idei. Dar miza era complet diferită.

Ary Murnu câștigă cele necesare vieții de zi cu zi desenând pentru reviste, mai întâi pentru *Furnica*, la care a colaborat 25 de ani, dar și pentru altele, precum *Reforma* lui Constantinescu - Florini, revistă politică ilustrată în anii 1907 - 1908, aproape integral, de Murnu, publică apoi desene în *Belgia orientului*, *Dimineața*, *Adevărul*, *Acțiunea*. Practică două tipuri de stilizare: pe copertă, stilul este caricatural, un desen predominant sintetic, cu figuri mari, linii simple, puține detalii, desenul percutant, șarjat, lesne lizibil. El ilustrează convingător, cu vervă, legenda uneori destul de extinsă. În cuprinsul revistei apar și multe alte desene, portrete ale oamenilor politici comentați sau ilustrări ale unor snoave ori comentarii picante pe marginea evenimentelor, etern aceleași: guvernul, bugetul, remanierea, afaceri veroase, nepotisme, amantlăcuri, coterii... Aici, cum consemnează târziu pictorul, nu prea avea mare libertate: redactorul îi trimitea textul dar și detaliile, o mulțime, de reprezentat. Ce-i mai rămânea graficianului? Să deseneze corect și alert, pe cât putea, să nu plictisească. Personajele publice aveau portrete tip, mereu aceleași, caricaturizând trăsături specifice larg recunoscute. Însă mulțimea detaliilor rămânea uneori leșt pentru economia desenului, dar firească în scenografia realistă. Era, în fond, și aceasta o rezolvare a nevoii acute de imagine – prin desenul alb-negru – conformă mai ales cu grafica germană din ziarele contemporane. Față de Iser sau de Șirato, care și-au continuat la Paris studiile și au revenit în țară cuceriți de suflul unei noi expresivități, Murnu nu căuta stilul anume, nu s-a raliat

modernismului de inspirație cubistă sau avangardistă, ci a exprimat realist și cu nerv conținutul dat. Ancorat în viziunea clasică, Ary Murnu pare că a optat, din început și nu din comoditate, ci prin cultură, temperament și aspirații pentru condiția de mic maestru în care și posteritatea începe de acum să-l recunoască.

Murnu fusese admis în Societatea Tinerimea Artistică încă din 1906, expunea la saloanele ei, obținând un premiu la Salonul oficial din 1913, dar abia după expoziția din 1916 începe să cunoască o reală notorietate și să vândă pictură în mod substanțial. Tot atunci, jurnalul Claudiei notează că Ary merge la Palat spre a picta portretul prințesei moștenitoare Maria, pictase deja pe acela al tânărului Carol, aflat azi la Muzeul de Istorie Națională și execută un prim desen pentru portretul lui Ferdinand. Lucrează mult în plain air abia începând din 1913, doar vara, la Ruginești, apoi în Bucegi, la Dârste ori la Lerești și Curtea de Argeș. Picturile lui numeroase, după cum o arată caietul Claudiei, rămân încă de descoperit la numeroșii săi colecționari. În muzee sunt puține lucrări, iar în casa artistului au rămas doar o parte dintre schițele luate pe loc, destinate toate transpunerii la dimensiuni mari și prea puține lucrări la dimensiuni considerate a fi definitive.

Dacă în reviste a publicat peste 8.000 de desene, după cum notează el însuși, numeroase au fost și desenele executate spre a ilustra diferite manuale didactice sau cărți de beletristică. O listă a titlurilor ilustrate de Ary Murnu ajunge către 100 și se întinde, în viața autorului, din 1908 până în 1956. Dintre acestea, o atenție specială o merită ilustrațiile la ediția Scurtu a poeziilor lui Mihai Eminescu, dar și ilustrațiile pentru Almanahul aromânesc, ori acelea pentru scrierile mitropolitului Scriban. În ele este vizibilă frecventarea graficii germane de tip Seccession, vizibilă în desenul cu inflexiuni moi, în tăietura inedită a imaginii, în compoziția internă dar și în aceea a paginii. Dacă în 1910 apropierea de modelele müncheneze era încă marcantă, interpretările desenului seccession într-un spirit local, semănătorist, se fac simțite începând cu ilustrația foarte îngrijită a Abecedarelor până la calendarele „Revistei pentru popor“ *Comoara*, condusă de Sadoveanu și ilustrată de Murnu între anii 1927 - 1930. O remarcă generală privind ilustrația sa foarte diversificată privește compoziția imaginii, de fiecare dată atent studiată, nu doar în scopul lizibilității și pregnanței, cât mai ales al diversității planurilor care construiesc spațiul. Și aici Murnu utilizează metode

clasice, deprinse la Kunstakademie, în primul rând aceea a ecranelor care accentuează prim-planul, sau a personajului de prim plan.

Capacitatea de a reda fizionomii, expresii, dar și de a se exprima sintetic, cu minime mijloace, deprinsă prin practicarea ilustrației de revistă, îi va fi de folos cel mai mult atunci când, din anii '30, Ary începe să deseneze serii întregi de timbre, ades consacrate unor personalități istorice sau unor momente cruciale ale istoriei românești. Tot începând cu anii '30, Banca Națională îi solicită o serie de schițe pentru tipărirea unor noi serii de bancnote în care să se înlocuiască grafica franceză anterioară cu exprimarea unor simboluri identitare, a unor realități economice noi. Murnu execută mai multe schițe după care vor fi tipărite mai multe emisiuni de bancnote între anii 1930 - 1944. Desenul său îngrijit, știința detaliului, construcția monumentală a compoziției, abilitatea de a răspunde așteptărilor și comenzilor celor mai diferite, ca și ample documentări întreprinse pentru fiecare schiță în zona elementelor decorative specifice – chenare, filigran – l-au impus ca un bun gravor de bancnote.

Marea frumusețe a desenului, în care se vede și sensibilitatea specifică lui Murnu, este vizibilă abia în exercițiul solitar de redare a motivului. Câteva răchite bătrâne pe marginea unui drum, sau doi stejari zăriți în clinul unei văi lasă impresia unei gravități tulburătoare, a unei melancolii intrinseci motivului. Obosit de nesfârșita comedie umană, Murnu resimțea natura, încă din tinerețe, drept singura societate în care ar fi trăit fericit. Observă mai ales copacii, în desene de mare și gravă frumusețe, ei sunt personaje solitare pe care le notează rapid, dar cu vădită emoție, în cărbunele moale, pe când în pictură preferă munții, culmile lor îi îngăduie subtile acorduri de albastru și griuri alburii. Să fie oare, aici, o persistentă nostalgie a Pindului natal, ținutul în care îi rămăseseră bunicii și singurele amintiri luminoase, dar unde nu l-au mai purtat niciodată pașii?

În anii târzii ai bătrâneții, desenul în cărbune, executat cu mare precizie și libertate, arată în Murnu un excelent portretist al intimității. Studii din anii '60, portrete ale fiului așipit la siestă, ori ale prietenelor familiei, mărturisesc marea lui capacitate de a pătrunde în sufletul modelelor, de a surprinde melancolii, incertitudini sau simplul abandon al eului în somn.

Jurnalul soției arată că Ary a pictat și în acuarelă și guașe, fiindu-i achiziționate câteva asemenea lucrări, dar ele stau încă la colecționarii lor, ori s-au pierdut definitiv, fiind fragile. În cele câteva pagini autobiografice pe care le-a schițat la optzeci de ani, Murnu se declara, cu modestia și sinceritatea care l-au caracterizat totdeauna, un artist liber de orice grupare, de orice constrângere formalistă, un pictor care a suferit din pricina tiraniei zilnice a desenului de jurnal. Opera de bucurie a acestui mic maestru, pictura sa cu subiect montan dar și național sau pitoresc, rămâne încă pentru a fi descoperită și publicată spre o mai fină cunoaștere a diversității manifestate în arta românească a secolului al XX-lea.

Doina Mândru,

11 februarie 2013

Sfântul Ioan Botezătorul, după El Greco

Omagiu fiului, desen creion, 1960

Ary Murnu, desenat de Ion Lucian, 1933

Costin Ioanid

Cristina Anastasiu

Îngândurată, 1960

Pe gânduri

Portret de fetiță, desen cărbune, 1956

Rodica Mirea, desen cărbune, 1956

Siesta, probabil 1960

Ion Lucian odihnindu-se

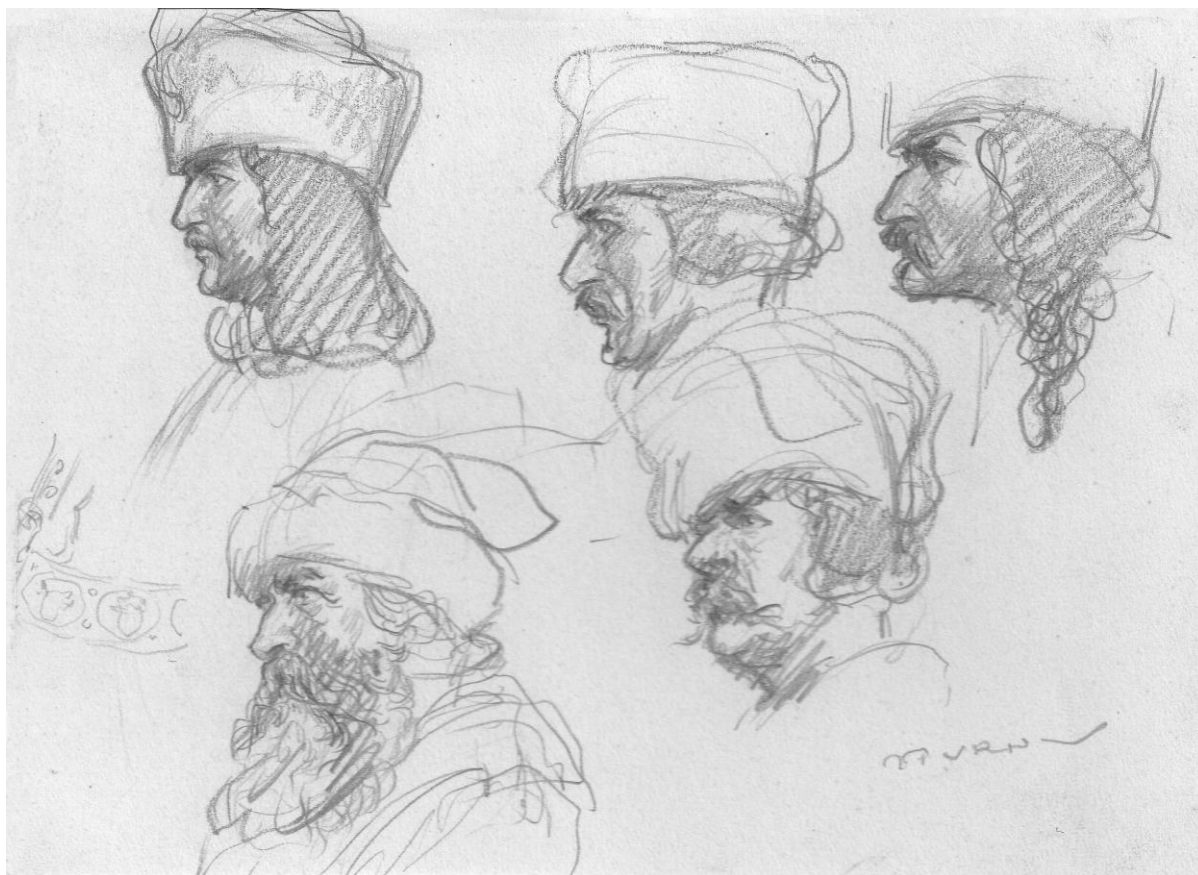
Ion la lucru, desen creion, 1955

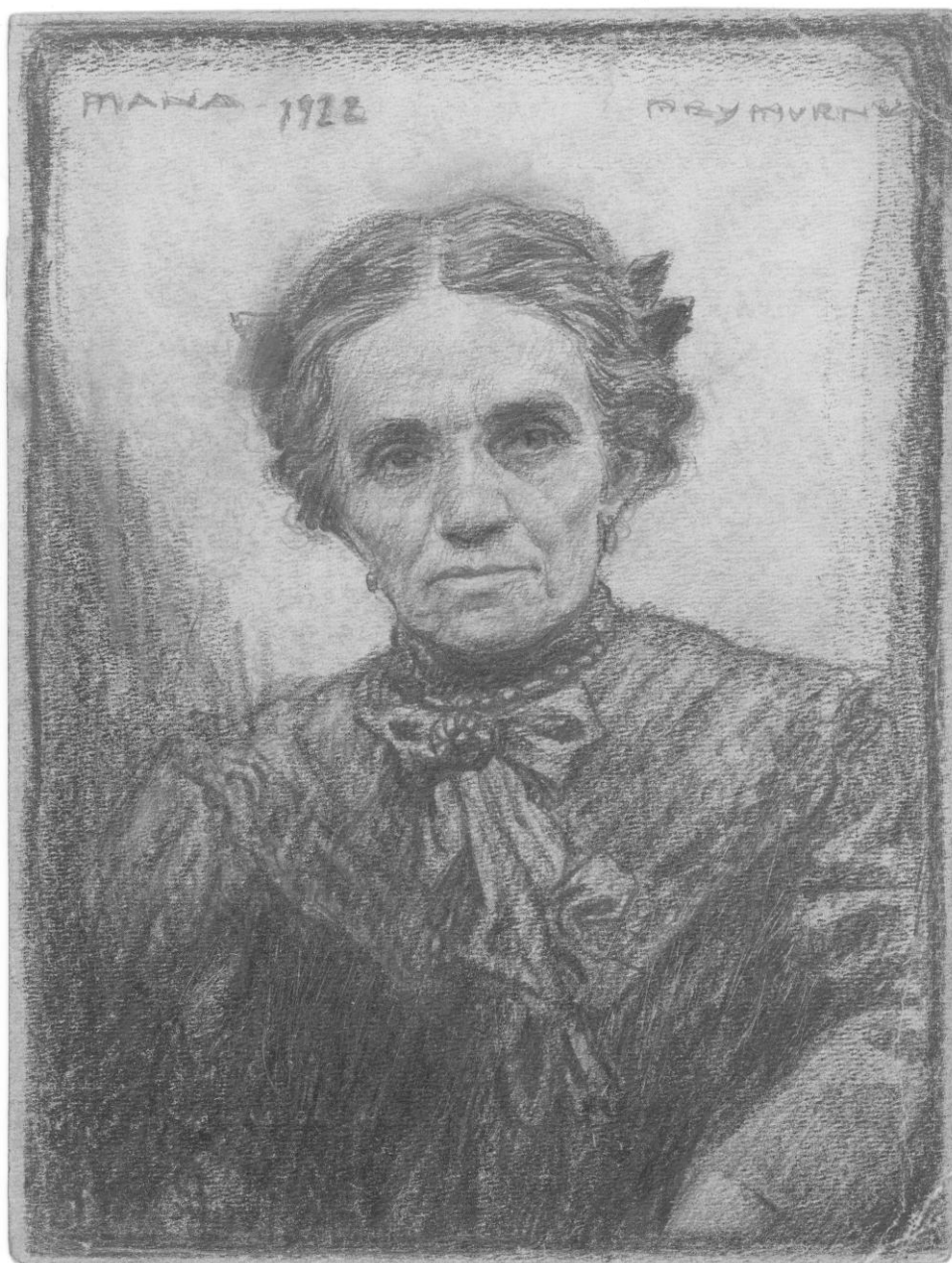
Studiu de compoziție

Baciul, desen creion, probabil 1910

Studiu, desen creion

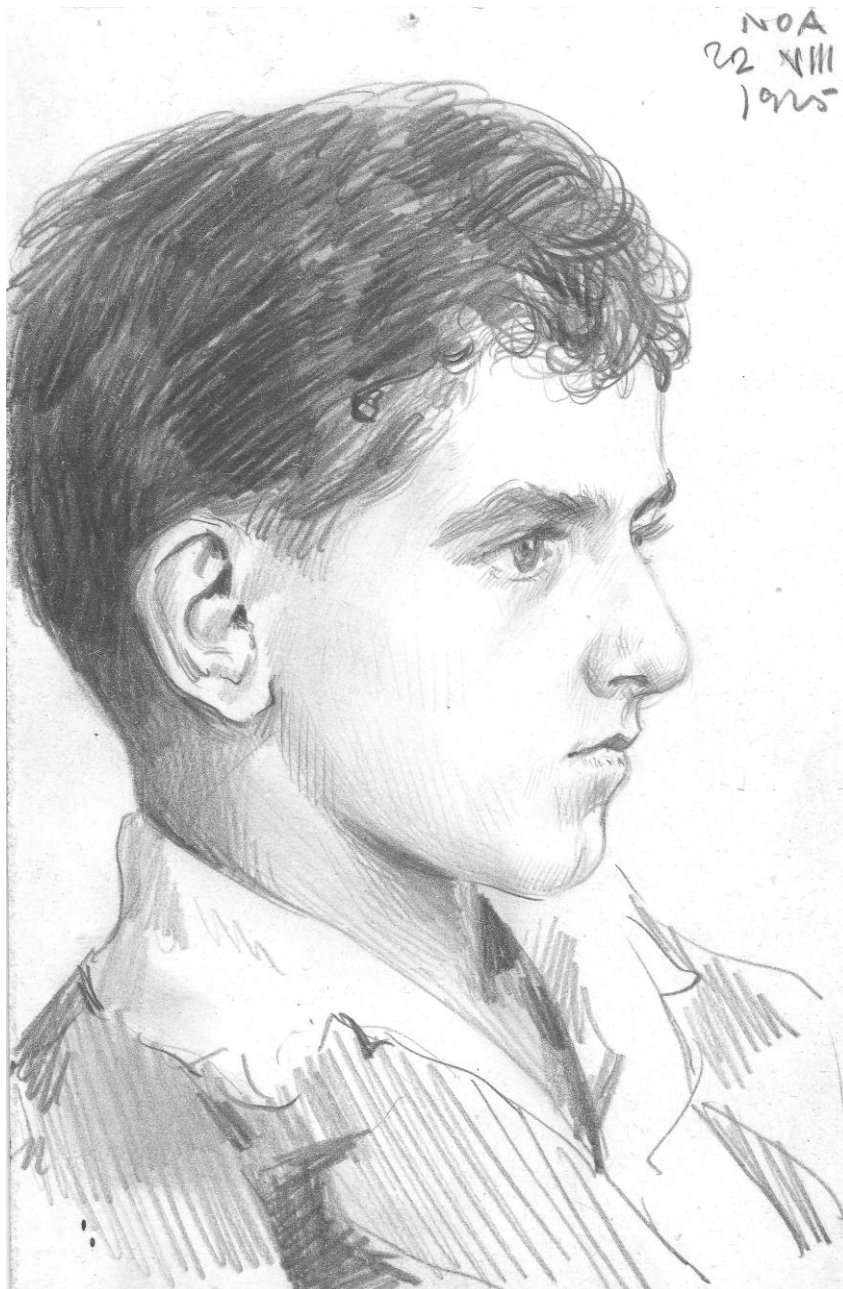
Mama, 1922

Sora mea, Marușă!

Soția, Claudia, desen peniță, iulie 1902

Portret Ion Lucian, 1925

Magdalena Ionescu, desen cărbune

Ruxandra Mirea, desen cărbune

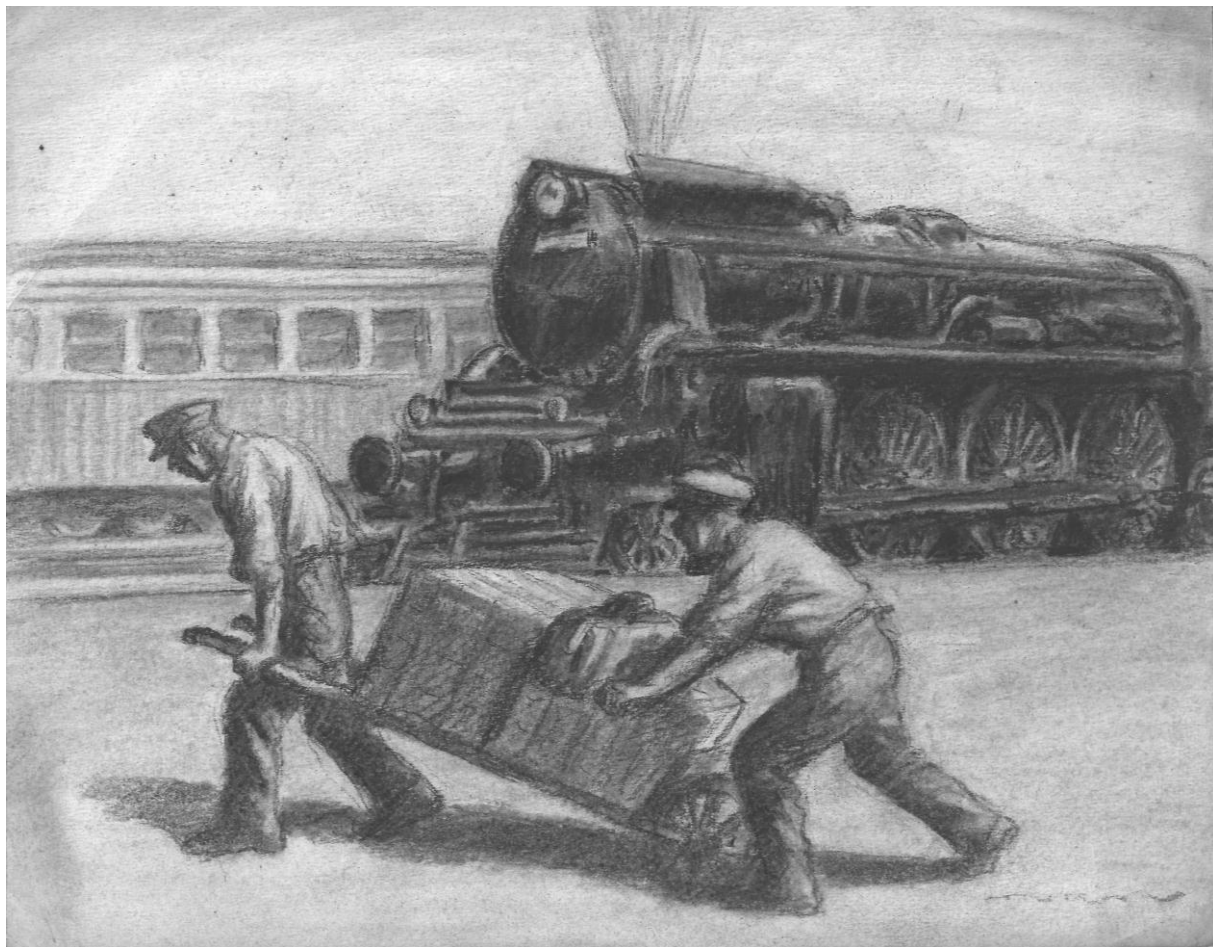
Maria Ana Musicescu

Munich, Nymphenburg, 1902

Măgăruși, desen cărbune

La gară, 1920

Peisaj de luncă

În munți, desen creion, probabil 1950

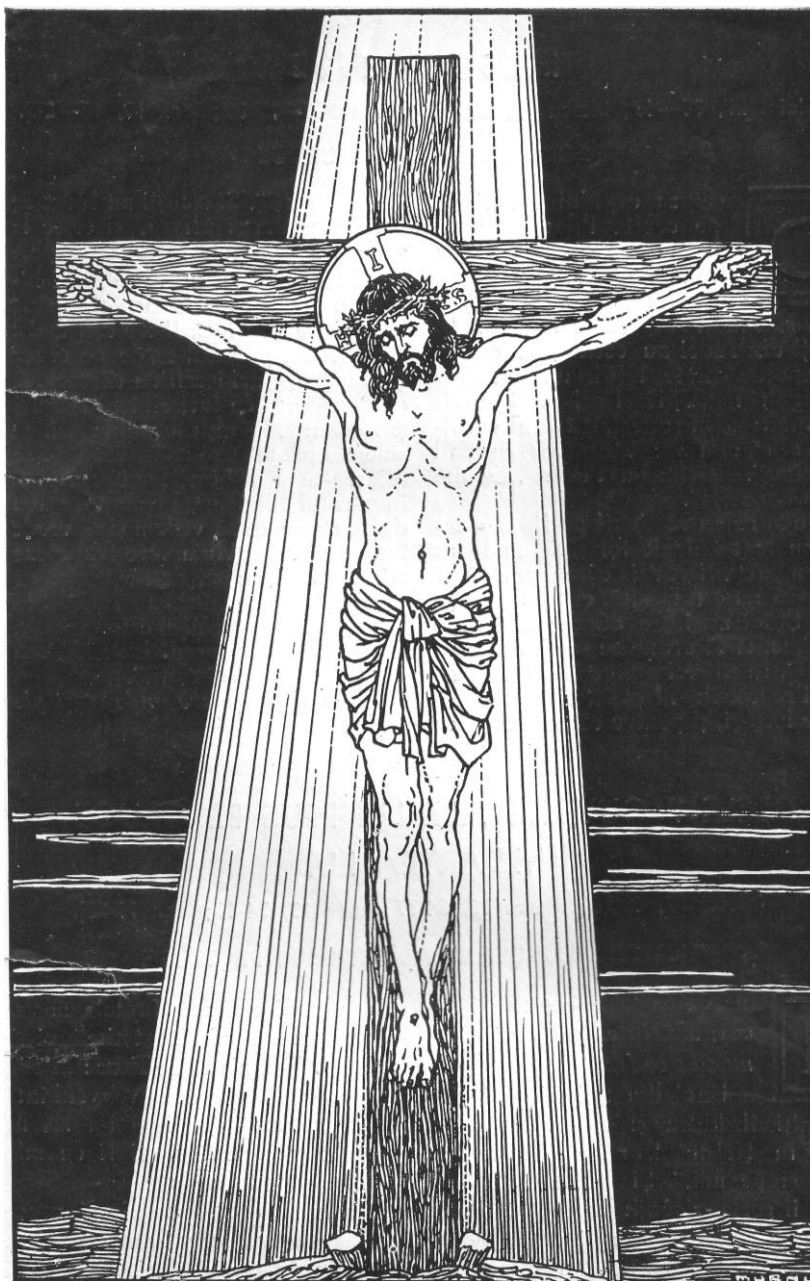
Peisaje cărbune

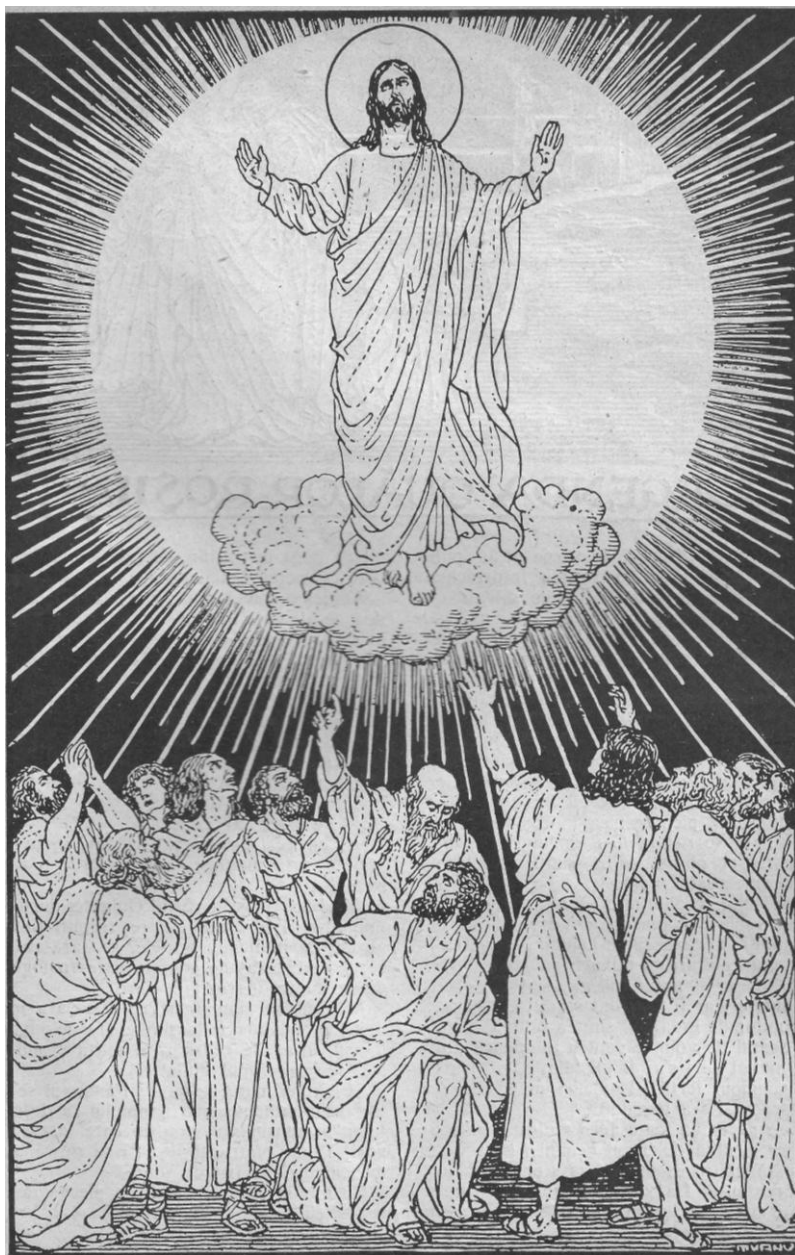

Ilustrații carte

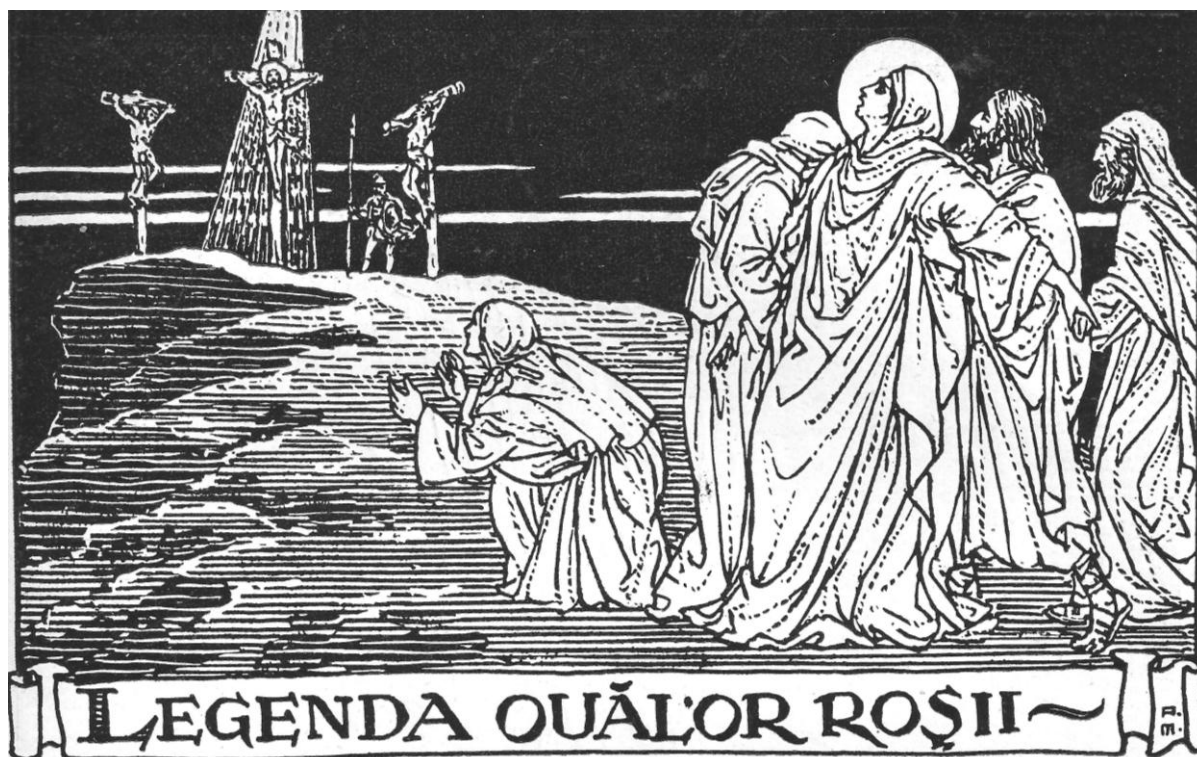

IISUS PE CRUCE

INĂLȚAREA DOMNULUI

ALMANACHUL AROMĂNESC „FRĂȚIL'IA“

PE ANUL 1928

OCTOMBRIE

(Sumedrul)

— Are 30 zile —

Septămâni	ZILE	DATE	SERBĂTORI
39-a sept.	Vineri Sâmbătă	1 2	Apostolul Anania și Roman Mart. Ciprian și Justina
40-a săptămână	Duminecă Luni Marți Miercuri Joi Vineri Sâmbătă	3 4 5 6 7 8 9	Mart. Dionisie Păr. Ierothei St. Martira Haritinia † St. Apostol Toma ☩ Martirii Sergie și Vah Mama Pelaghia St. Apostol Iacob Alfeu
41-a săptămână	Duminecă Luni Marți Miercuri Joi Vineri Sâmbătă	10 11 12 13 14 15 16	Mart. Evlampie și Evramplia St. Apostol Filip Ap. Tarah și Andrei Mart. Carp și Păpă ☩ (†) Stă-Vinirea Mart. Luchian prețul Mart. Longin Sutașul
42-a săptămână	Duminecă Luni Marți Miercuri Joi Vineri Sâmbătă	17 18 19 20 21 22 23	Profetul Osie † Apostolul Luca Evanghelistul Prof. Ioil și Mart. Uar Mart. Artemie Păr. Hariton cel Mare ☩ Păr. Averchie Ap. Iacov, fratele Domnului
43-a săptămână	Duminecă Luni Marți Miercuri Joi Vineri Sâmbătă	24 25 26 27 28 29 30	Marele Mart. Aretha St. Marchian și Martina (†) Sum-Medru (martir) † St. Dimitrie Băsarab St. Terentie și Neonila St. Atanasie Romana ☩ St. Zinovie și Zinovia
	Duminecă	31	

NOTIȚE

NOEMBRIE

(Brumarlu)

— Are 30 zile —

Septămâni	ZILE	DATE	SERBĂTORI
43-a săptămână	Luni Marți Miercuri Joi Vineri Sâmbătă	1 2 3 4 5 6	S-ții Doctori Cosma și Damian St. Martir Akintin St. Martir Apepsima Păr. Ioanichie Mart. Galaction ☩ Păr. Pavel
44-a săptămână	Duminecă Luni Marți Miercuri Joi Vineri Sâmbătă	7 8 9 10 11 12 13	S-ții 33 Martiri din Meletin (†) Arh. Mihail și Gavril Mart. Onisiilor și Profir Apost. Olimpie și Rodion Martira Mina Păr. Ion, patriarh Alexandrie: ☩ † St. Ion Chrisostom
45-a săptămână	Duminecă Luni Marți Miercuri Joi Vineri Sâmbătă	14 15 16 17 18 19 20	† St. Apostol Filip (se lasă păresini) St. Gurie Samona (1-a zi di păresin) † St. Apostol și Evan. Mateiu Păr. Grigorie Episcopul Mart. Platon și Roman Prof. Avdie și St. Varlam St. păr. Grigorie Decapolitul ☩
46-a săptămână	Duminecă Luni Marți Miercuri Joi Vineri Sâmbătă	21 22 23 24 25 26 27	(†) Stamăria (Pușpurici) <i>se m. pește</i> St. Apostol Filimon Păr. Amfilohie episc. Păr. Climent Papa † S-ta Ecaterina și Mercuri Păr. Alipie și Stelian Mart. Iacob Persul
47-a săptămână	Duminecă Luni Marți	28 29 30	St. Ștefan cel Nou St. Paramon și Filimon † Ap. Andrei (d'întâia oară cl'imat)

NOTIȚE

MINISTERUL INSTRUCCIUNII ȘI AL CULTELOR

ABECEDAR

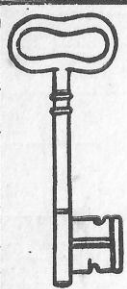
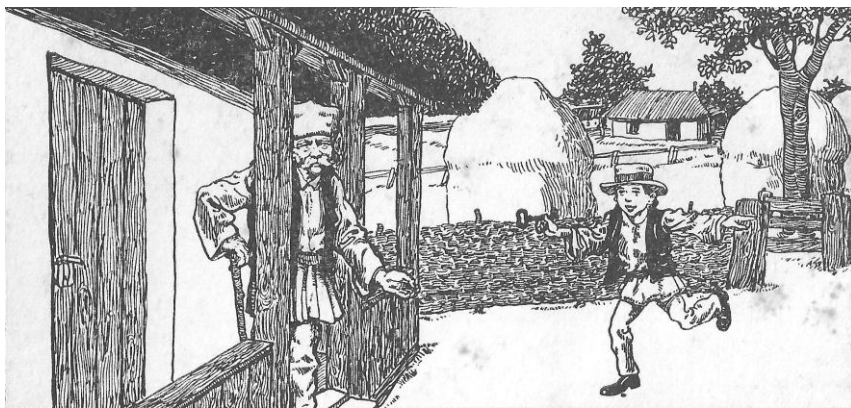
Pentru divizia I rurală

DE CONSTANTIN STAN și ION GIORĂNESCU
ÎNVĂȚĂTOR LA HUMULEȘTI (NEAMȚU) ÎNVĂȚĂTOR LA MOROENI (DĂMBOVÎȚA)

CU DESEMNURI DE A. MURNU

INSTITUTUL DE ARTE GRAFICE CAROL GÖBL'S SOR I. STRASIDESCU.
BUCUREȘTI = 16-STRADA DOAMNEI-16 = 1908 =

cheie, che

un chiasul are ocașă veche.

*ușa casei e încuiată cu cheia. azi
un chiasul a pierdut cheia din sân
a căutat o un ceas de neceaz fluiere
și se scarpină după ureche. ne po-
tul aduce cheia. un chiasul îl mân-
gâie și zice: să trăești, ne poate tache.*

C. MANOLACHE
**ICONITA
ZORINEI**

CU DESENE
DE MURNU

EDITURA "A DE VERUL" S.A. BUCURESTI

CITITI: LUMINA COPIILOR

PUBLICAȚIUNE SĂPTĂMÂNALĂ PENTRU COPII ȘI TINERET

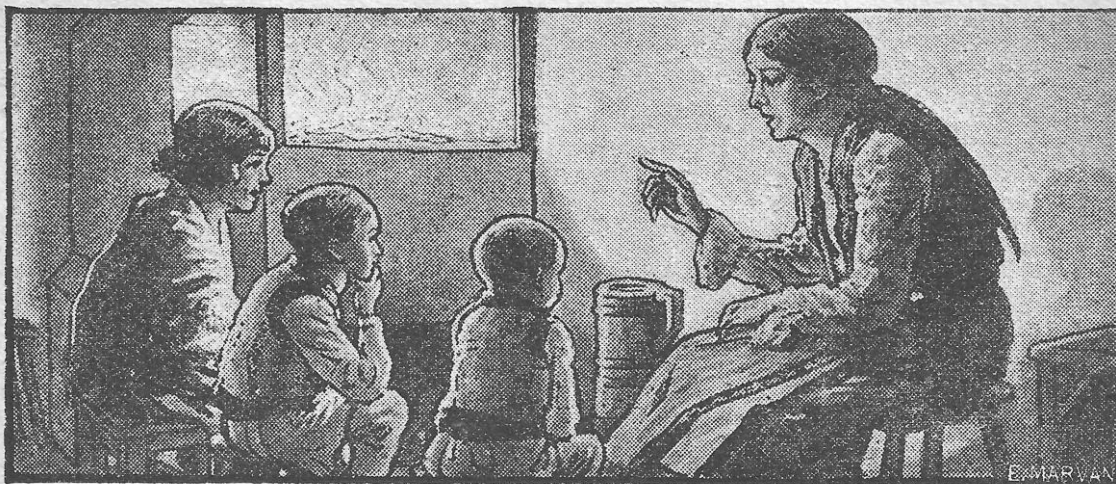
Apare cu începere de Vineri 2 Octombrie 1936-

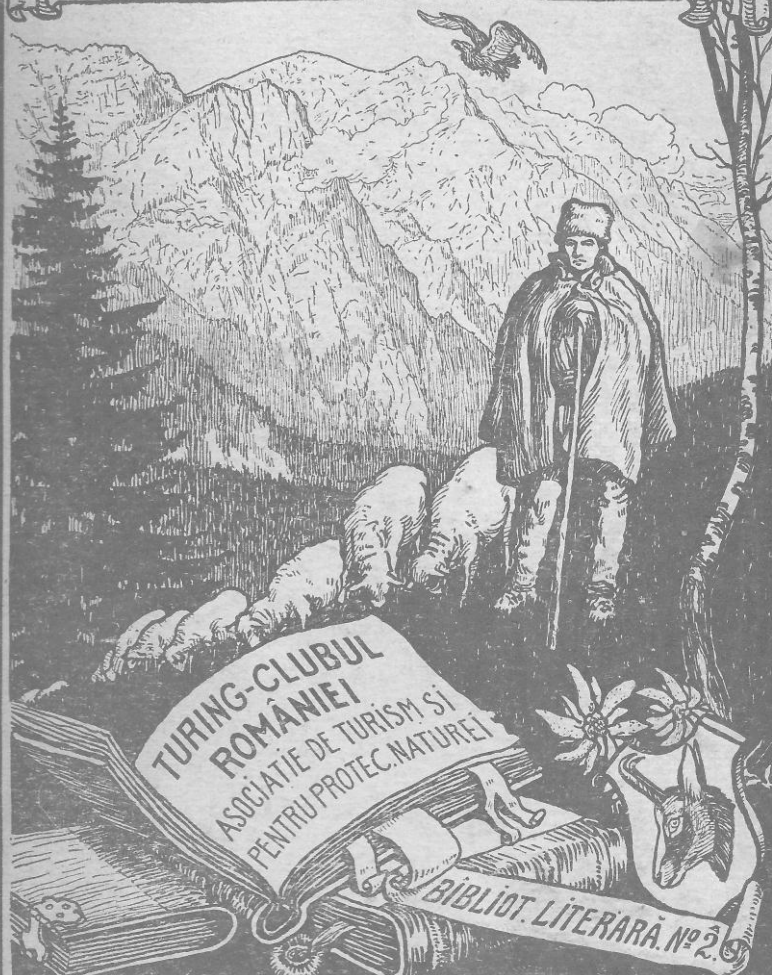

NOAPTEA CRĂCIUNULUI.

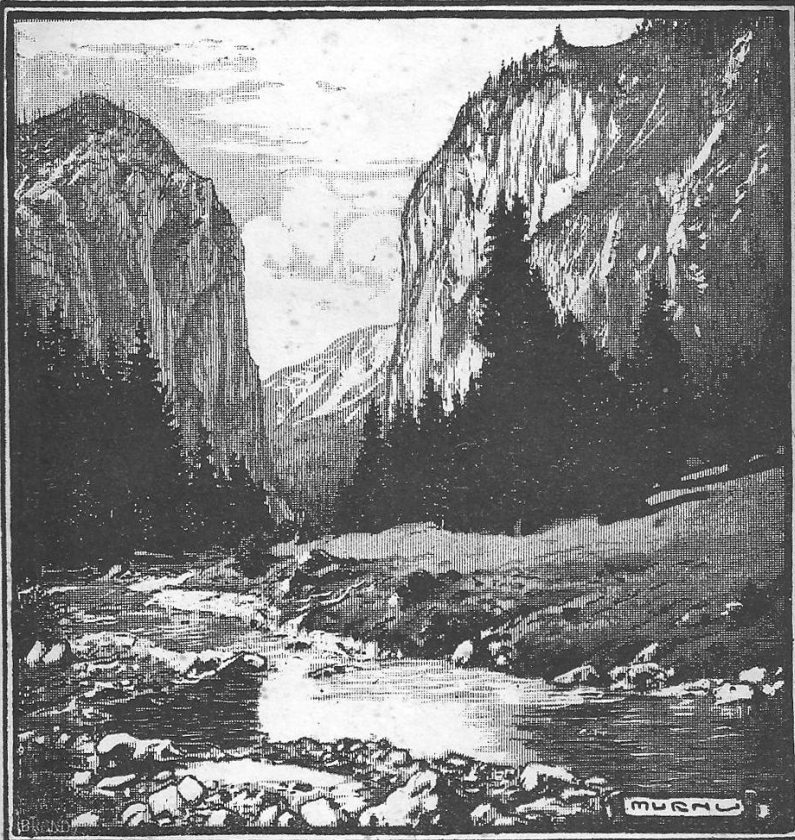

VRAJA BUCEGILOR

NESTOR URECHIA

NESTOR URECHIA
ÎN ÎMPĂRĂȚIA MUNTILOR
—BUCEGII DUIOȘI—

Chesle Potarului

TIPOGRAFIA
I. BRĂNIȘTEANU
București
Calea Victoriei, 31

FLORIAN CRISTESCU
POVESTEA NEAMULUI
PARTEA NOSTRU A II-A

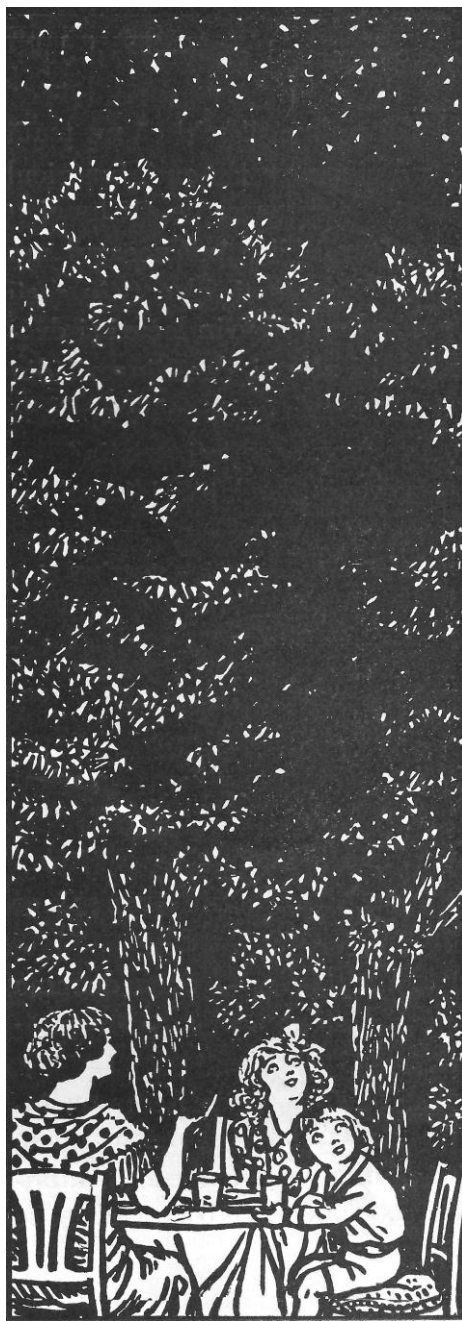

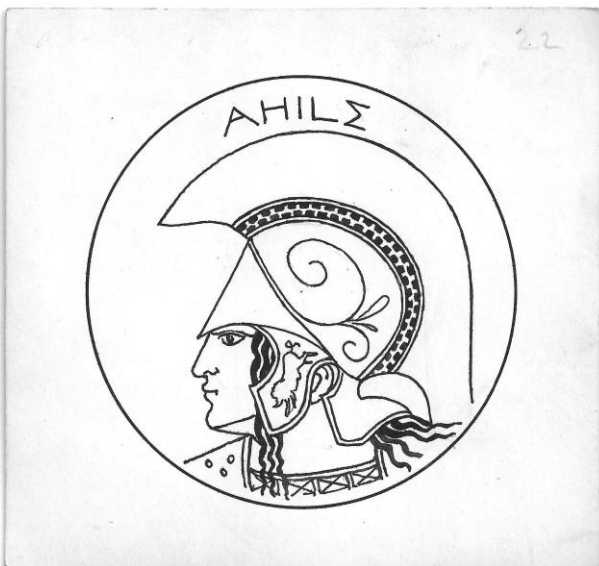
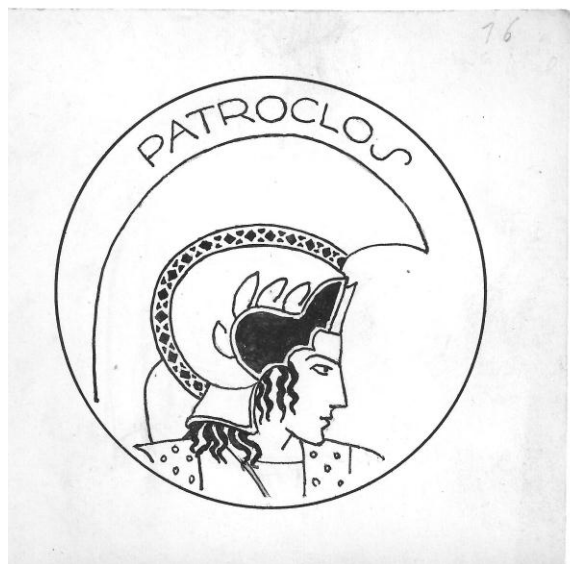
CU DESENE DE
A. MURNU

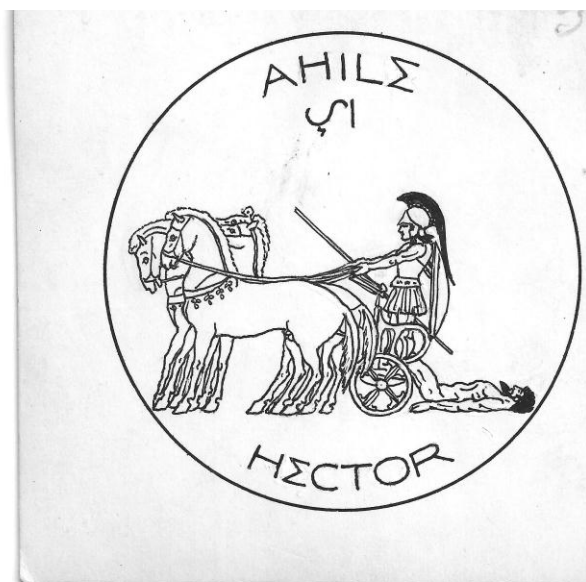
EDITURA:
S. ARTEA ROMANEASCA
BUCUREȘTI

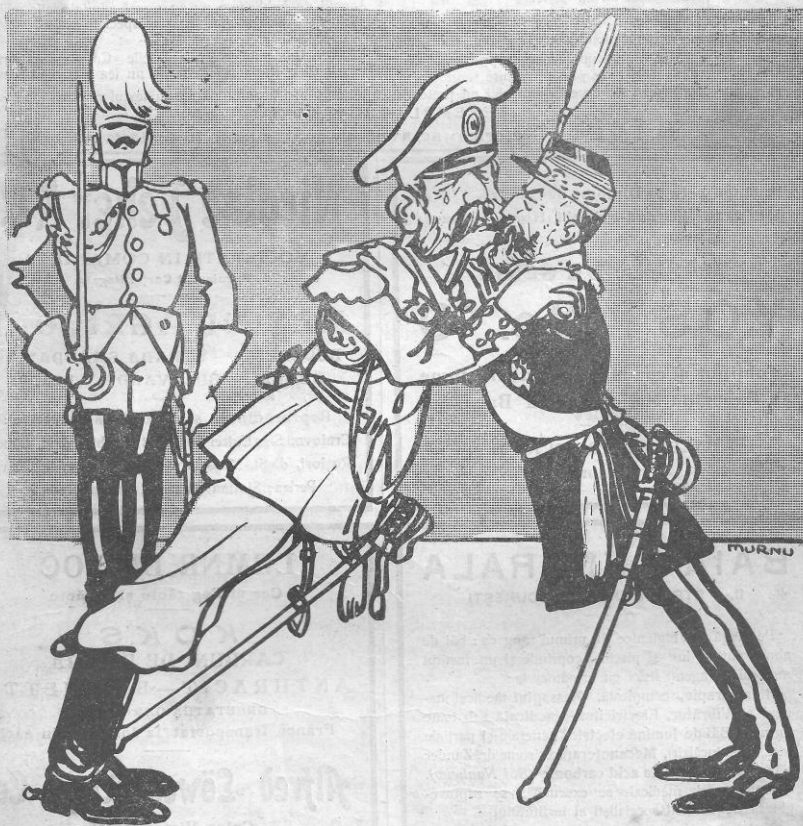
Anul I No. 3. — Exemplarul 20 bani

Reforma

Revistă politică ilustrată.

Duminică, 30 Septembrie, 1907.

SOSIREA MARELUI DUCE

Regele Carol. — Câte amintiri triste nu'mi deșteaptă această îmbrățișare!...

Anul II No. 17. — Exemplarul 20 bani

Reforma

Revistă politică ilustrată.

Duminică 18 Ianuarie, 1909.

Carnavalul politic

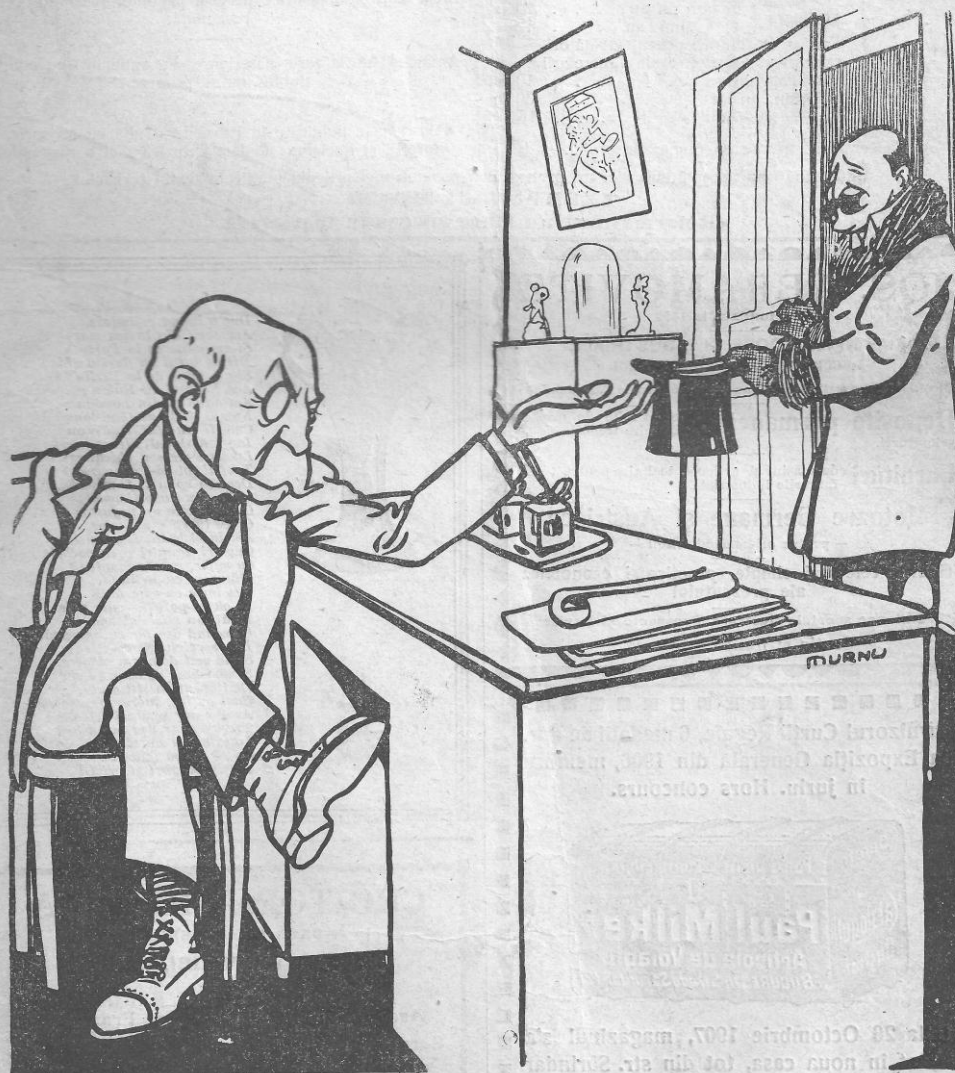

Măscile. — Ia-ne și pe noi! Ia-ne și pe noi la supu!
Domnul. — Der teufel! Cum o să împac la voi toate? Asta este una singur!

Armonie

Viitoarea Cameră conservatoare

«O deplină înțelegere s'a stabilit între d-nii
Take Ionescu și P. P. Carp».
Ziarele.

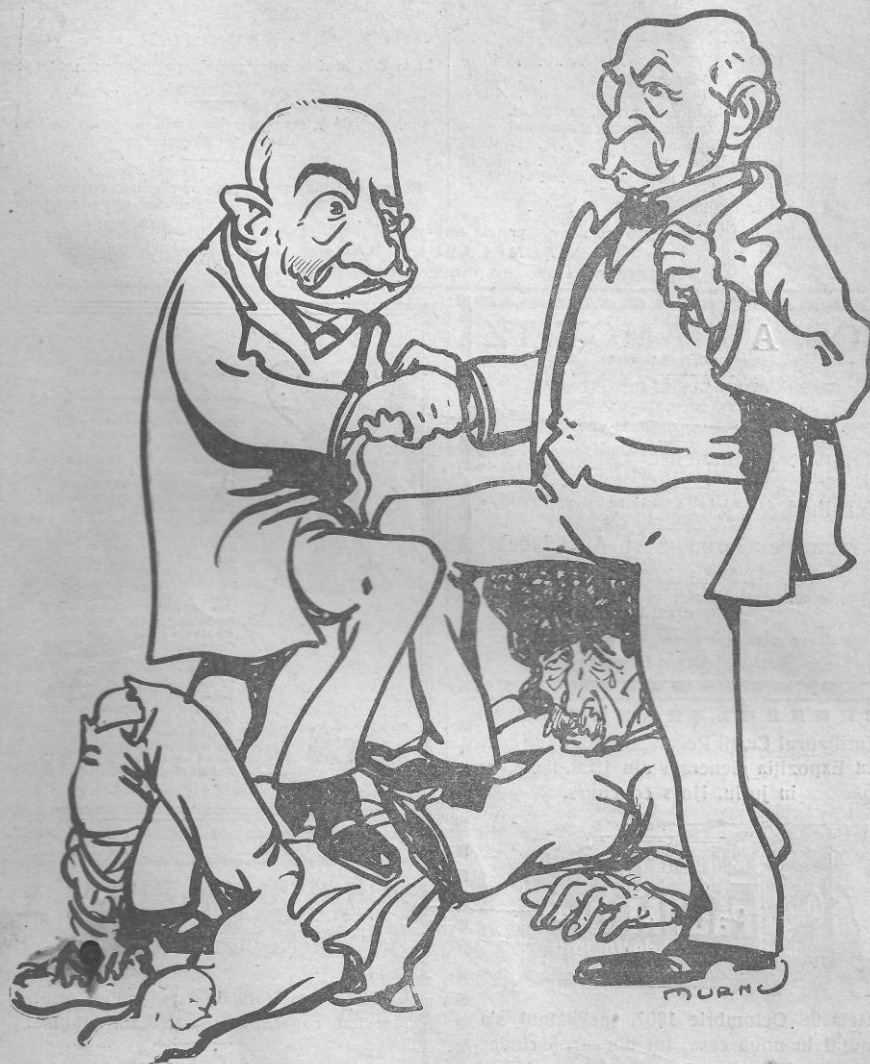

— ... Mai întâi vor fi aleși ai mei, apoi amicii lui Iorgu Cantacuzino și apoi ai d-tale. Dacă nu ți place, n'ai decât să ți lei cuvântul înapoi.

— Primesc și așa, numai să le lași și lor loc, ca să se aleagă.

Înțelegerea
între partide

«Tratatul au fost reluate».
Ziarele

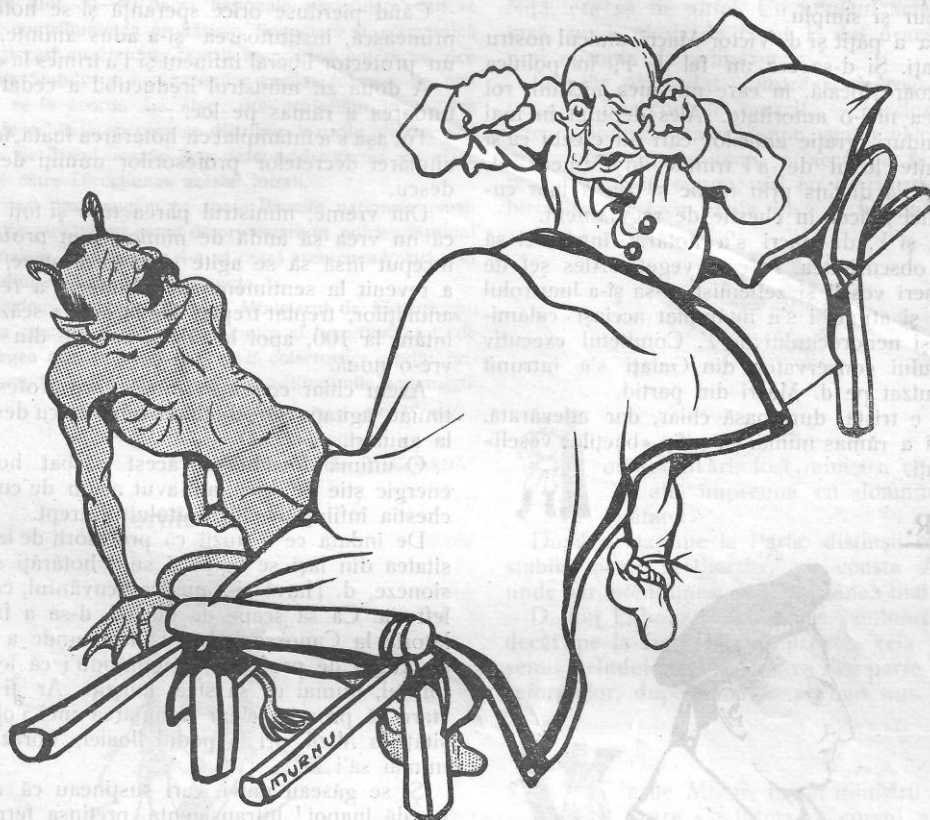
D. Sturdza. — Să ne dăm mâna, cumnate, pentru binele patriei.
P. P. Carp. — Da, da, *pro patria* !
Tăranul, gemând. — Ce bine era, dacă boierii ăștia nu se împăcau între dâșii !

Un vis urât.

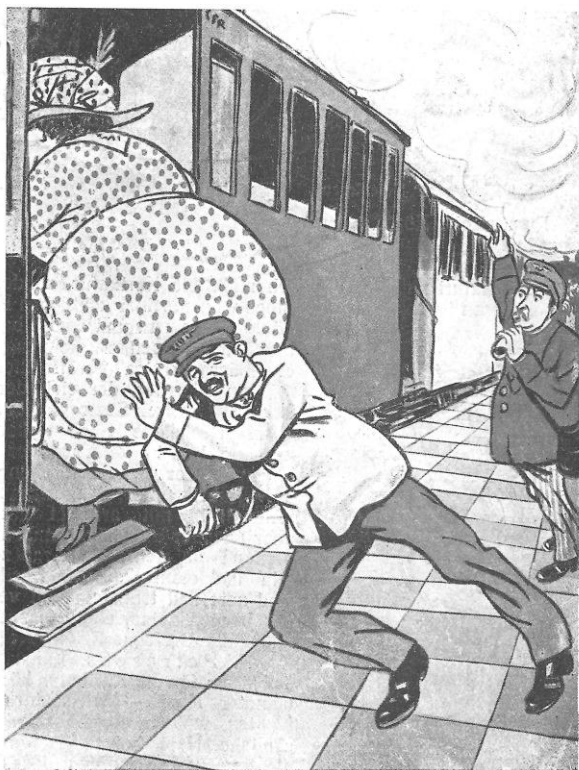
Guvernul de coaliție.

D. Sturza — trezindu-se din somn speriat. — Inapoi Satano !

Belzebuth — șoptind misterios. — Îți dau reformele....

D. Sturza — făcându-și semnul crucii. — Reformează-te întâiu pe tine și apoi să reformezi pe alții !

A. Murnu. Kritische Lage.

Zugführer: Fertig! Schnell, der Zug fährt weg.
Schaffner: Ach Gott, gnä' Frau, warum haben Sie Ihren Koffer
nicht als Gepäck aufgegeben?

A. Murnu. Vergnügungszug.

(Take Ionescu, Carp, Prinz Ferdinand, Bădărau.)

Desene pentru bancnotele emise de Banca Națională a României

Societate Națională de Credit Național
Societate Națională de Credit Național
Societate Națională de Credit Național

1000 lei

anul

scripționat pe pânză

1000 lei

Societate Națională de Credit Național
Societate Națională de Credit Național
Societate Națională de Credit Național

anul

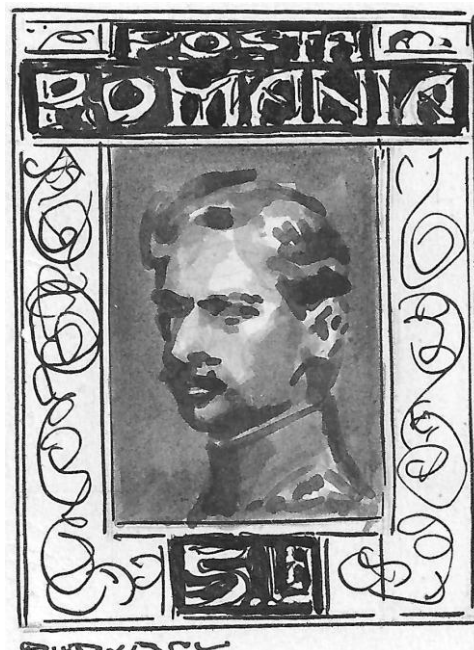

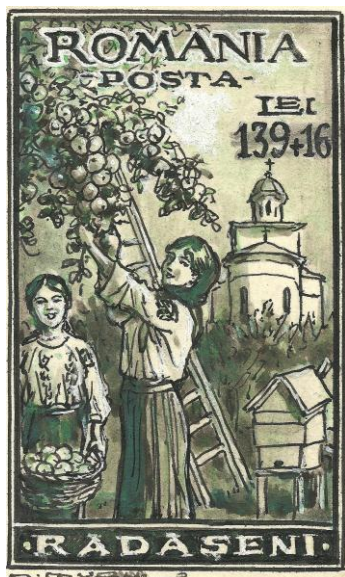

Desene mărci poștale

Desene pentru cărți poștale,
reprezentând caricaturi ale unor personalități ale vremii

G. Gr. Cantacuzino.

PLATE

P.P. Carp.

MURNU

Alex. Bădărău.

MURNU

N. Filipescu.

MURNU

Take Tonescu.

Toan Lahovary.

MURRAY

V. G. Mortimer.

MURRAY

General Munu

General Crăiniceanu.

MURN

Desene pentru cărți poștale,
reprezentând evenimente istorice

-TRECEREA DUNĂRII A ARMATEI ROMÂNE -
29 JUNI 1913

REPRODUCEREA INTERZISĂ

MURNU

LA SOFIA!

TRĂIASCĂ ARMATA ROMÂNĂ!

*Conferința Balcanică
în București. 1913.*

Regele Ferdinand, 1931

Pan Ioanidus

L-am cunoscut în ajunul anului 1900. Era elev la Akademie der Bildenden Künste, iar eu eram elev la Academia particulară a lui Ažbe, de pe Georgen Strasse. Mai erau și alți români studenți, mai ales la Politehnică și Universitatea de litere. Mai erau pictorii Iliescu, Viorel (Lascăr), fiul farmacistului de la Piatra Neamț, și Ițig Iosif Iser, de la Ploești. Băncilă plecase cu doi ani mai înainte – fusese chiriaș la o tutungioaică cu o fată drăguță care era amanta lui. El a trăit bine vreo doi ani și într-o bună zi a șters-o englezește, trăgând chiulul fetei și mai ales tutungioaicei, căreia îi datora chiria de peste un an și sutele de țigări fumate de el. Era urmărit pentru asta de poliția müncheneză, dar cu ajutorul lui Strâmbu (pe atunci era Strâmbulescu), fost elev și el la Akademie la Marr, a obținut viza pașaportului și a plecat, făcând mare ocol pe la Berlin – Breslau – Lemberg – Cernăuți, la Iași, derutând poliția bavareză.

Domnișoara Nădejde (Sonia), – măritată mai târziu cu un baron neamț – făcea copii la Pinacotecă, specializându-se în Murillo – pe care le vindea americanilor, pe atunci călători în mare număr prin München; acolo a văzut-o odată și Lömbach, vestitul portretist căruia i-a plăcut figura ei și i-a dat și ei un exemplar. Iser era îngâmfat din fire, nu prea îl sufereau nemții – colegii lui – căci pe lângă studiul de nud – pe care nu odată nu-l isprăvea, pe marginea goală a foaiei făcea caricaturi colegilor din atelier, dar într-un fel supărător pentru ei – pentru care lucru l-au și bătut, dându-l afară. Tot pe vremea aceea era și Ștefan Popescu elev la Akademie. Era instalat comod într-un atelier personal, fiind în anul 7 la componier classe. El a frecventat tot cursul academic la profesorul grec Gyvis. L-am vizitat împreună cu fratele meu, profesorul elenist care a făcut mai întâi bizantinologie și a continuat apoi cu arheologia. Cum l-a văzut fratele meu pe Gyvis, l-a întrebat cum lucrează Popescu. Gyvis i-a răspuns că Popescu nu prea are talent, dar, în schimb, are o voință și o forță de muncă extraordinare și cu asta poate să reușească la ceva. Popescu este artistul care a dus-o bine, fără griji la studii. Avea o bursă de la Minister și o alta de la Kalinderu, administratorul domeniilor coroanei, în totul peste 400 de lei pe lună. Cât despre Iser, el nu prea era simpatizat nici de români, în orice caz, vedeam că ai noștri îl ocoleau. Nici chiar Pan Ioanid nu-l suferea, pentru că a fost și cu el cam obraznic.

În anul 1900 – primăvara – am părăsit Münchenul din vină de biștari. Dar am revenit în anul următor tot la Agoi pe spezele tatălui meu. Cum am sosit la München, imediat m-am apucat și am pictat pe patru mucavale capetele fratelui meu, a soției lui și surorii ei, a doua cumnată – și cu ele m-am prezentat la Akademie la profesorul Carl Marr, care, văzând cele trei portrete, m-a primit direct la culoare. Într-o zi de toamnă, plecând de la Akademie, m-am întâlnit pe scări cu Steriadi, care venea cu Pandele Ioanid, nu știu sigur, dar mi se pare că erau colegi la profesorul Hackl. Am pornit-o veseli toți trei împreună vorbind hazuri, iar Steriade, bine dispus (avea o bursă bună de la palat, de la Kalinderu, administratorul domeniilor regale), deci dispunea mai bine ca noi, ne-a invitat la o cofetărie la câte o prăjitură. Când ne-a spus să mergem la cofetărie, i-am spus că eu și cu Pan nu prea dispunem... El atunci ne-a cinstit generos cu câte două prăjituri. Cum noi discutam veseli și zgomotos, un coleg neamț de la Akademie ne întrebă surâzând: mas welschen so dort? Meine Herren? Se știe că orice limbă de origine latină, română, italiană, franceză, era Welsch, de la cuvântul dat de slavi, Walack. Le-am explicat lui Steriade și Pan ce spune neamțul, că asta nu era o insultă. De atunci Steriade mereu îi spunea lui Pan „Du Welscher“... De atunci nu ne-am mai întâlnit căci Steriade a plecat în curând la Paris, iar Pan s-a întors și el în țară. Pandele Ioanidus era numele lui Pan, pe care un coleg de al lui de atelier l-a iscălit pe un studiu de nud reușit al lui Pan. De altfel, și Steriadi mi l-a lăudat pe Pan de câteva ori, Pan însă era cam retras, nu prea era comunicativ cu colegii.

În anul 1904, eram în București, scăpând teafăr de la Academia de Arte din Iași, unde fusesem surghiunit. Iașiul era un cuib nesuferit de intrigării și am fugit de acolo...

Într-o zi de martie, vine la mine Florian Doboșaru – pe care mi l-a recomandat un fost coleg de al meu de la Liceul Sava – el făcea marine, dar la figuri nu se pricepea, de altfel era autodidact și nu a desenat niciodată într-o academie, la vreo școală – adică n-a făcut niciodată portret. A venit aducând la subțioară șase bucăți mici (cam 25 x 30 cm). Și m-a rugat să-i completez marinele lui cu niște sirene à la Bocklin – cari erau atunci la modă. Am primit imediat, eu care trăgeam pe dracul de coadă aici în București, neavând pe nimeni care să mă ajute. În două zile le-am dat gata și când le-a văzut m-a luat cu el, hai la taica Ioanid, cu ele. Bătrânul Ioanid (tatăl lui Pandele și bunicul lui Ionel Ioanid). El era un om foarte simpatic, se

ocupa mai mult cu pictura bisericească și avea o prăvălie la Sfântul Gheorghe, chiar acolo unde începe Calea Moșilor, peste drum de librarul și editorul Sfetea, care avea acolo o tipografie mare și o librărie la colț cu Piața Grădinei Sfântul Gheorghe. Edita pe atunci revista beletristică „Vatra“, unde au colaborat mai toți literații vremii și era redactată de Ghiță Coșbuc. Bătrânul Ioanid, când a văzut picturile, tare i-au plăcut – și i-au surâs buzele când a văzut atâtea sirene durdulii și colorate tare. A zis: pe astea le desfac imediat! Și să-mi mai aduceți, de astea, oricâte. Până una-alta, am și înșfăcat un aconto de 25 de lei. Aceștia erau primii mei bani câștigați de când am venit în țară. Țsta era primul meu câștig, pe care l-am avut de la Bătrânul Ioanid zis și iconarul. Căci avea în magazin multe icoane vechi, frumoase și multe icoane noi, confecționate chiar acolo, în magazin, care era un fel de atelier de pictură. Bineînțeles, am colaborat puțin cu Florian, că prea îi plăcea băutura...

Eu, apoi, am început să colaborez la mai multe reviste, iar, la sfârșit, m-am încurcat la Furnica lui Ranetti. Cât timp am fost secretar al Societății Tinerimea Artistică, am încercat de repetate ori să propun avansarea membrilor asociați ca membri societari. Pe la 1920 – 25, erau vreo 15 membri asociați, între cari: Pan Ioanid, Ionel Ioanid, Manea Săulescu, Miracovici, Ștefan Constantinescu și alții. Dar de câte ori prezentam propunerea era respinsă căci sărea dna Storck și Storc. Ei se opuneau vehement alegerii, așa că nu puteam ajunge niciodată la votarea lor. Fosta Cecil Cuțescu, căsătorită Storck, era mai ales împotriva lui Ioanid, căci ziceau că expune și la societatea concurentă, a „Artiștilor în viață“, condusă de Costin Petrescu. De la înființare încă, și cât timp am fost secretar la Tinerimea Artistică, membrii Societății au trăit în armonie între ei și se iubeau, se stimau, se susțineau reciproc, ca frații, dar, odată cu intrarea în societate a doamnei Storc ca societară, s-a spart armonia, a intrat dihononia în colegi... Cuțescu îl atrase în vederile ei și pe Storck, care până atunci a fost un coleg perfect.

Pe Ionel Ioanid l-am cunoscut mai târziu. El mi-a spus că a fost elevul lui Paul Chabas la Paris. Pe Pan Ioanid l-am văzut la fondul Plastic, când ne duceam să încasăm pensiile. Ne surâdeam dând mâna cu el, schimbând câteva vorbe simpatice, alteori ne revedeam pe la expoziții, un om tăcut care trăia retras. Amintiri scrise pentru scumpul meu Costin Ioanid.

Ary Murnu

Lista ilustrațiilor de Ary Murnu

Cărți

1. Aldea, Sandu: *Pe drumul Bărăganului*, Ed. Minerva, 1913, București
2. Basarab, Alice: *Talismanul de safir*, București, 1937
3. Beșches, Clementa: *Voinicul pământului*, Ed. Ioan Călinescu, Buzău
4. Babocanu, Nicolae: *Govora, Călimănești, Căciulata*, Atelierele grafice Flacăra, București, 1913
5. Biciulescu, Maria: *Istorie morale*, Ed. Cartea Românească, București, 1915
6. Barac, Ion: *Istoria preafrumosului Arghir și a frumoasei Elena*, Ed. Tineretului, București, 1954
7. Căer, George: *Amurg – Frângurele*, tipografia Gutenberg, București, 1921
8. Căer, George, *Farmec*, Institutul de artă grafică Flacăra, București, 1913
9. Căer, George: *Ca fulger, ca vânt*, București, 1912
10. Ciocârdia, Dan: *Răzbunarea privighetorii*, Ed. Cartea Românească, București
11. Ciocârdia, Dan și Șerbănescu, Aurel: *Coșul cu roade*
12. Costopol, Vasile: *Eroul necunoscut*, Atelierele Cartea Românească, București
13. Cristescu, Florian: *Povestea neamului nostru*, Ed. Cartea Românească, București, 1926
14. Crărescu, Basarabeanu: *Al treilea urs*, Biblioteca Națională Ilustrată, București, 1905
15. Cornea, Eliza: *Anotimpurile*, Ed. Bucovina, București, 1936
16. Chirițescu, Constantin: *Povestea sfântului nostru război*, Ed. Cartea Românească, București, 1930
17. Celarianu, M. : *Isprăvile lui Stan cel cuminte*, Ed. Cugetarea Delafras, București, 1939
18. Dăuș, Ludovic: *Iluzii*, Ed. Minerva, București, 1908
19. Dumas, Alexandre: *Taina castelului Eppstein*, Editura Contemporanul, București, f. a.
20. Dumas, Alexandre: *Minunatele aventuri ale căpitanului Corcoran*, Ed. Contemporană, București, f. a.
21. Dumas, Alexandre: *Regina Margot*, Ed. Cugetarea, București, f. a.
22. Dumas, Alexandre: *Contele de Monte Cristo*, Ed. Cugetarea, București
23. Dumas, Alexandre: *Cei trei mușchetari*, Ed. Cugetarea

24. Dumas, Alexandre: *După 20 de ani*, Ed. Cugetarea
25. Dulfu, Petre: *Povestea României mari*, Ed. Cartea Românească, București, 1931
26. Dulfu, Petre: *Dumnezeu și oamenii*, povestiri după scriptură a Vechiului Testament, Ed. Cartea Românească, București
27. Dulfu, Petre: *Isus Mântuitorul*, Ed. Cartea Românească, 1921
28. Dulfu, Petre: *Povestea lui Făt Frumos*, Ed. Cartea Românească, București, 1922, 1945
29. Dulfu, Petre: *Gruia lui Novac*, Ed. Cartea Românească, București, 1937
30. Dulfu, Petre: *Isprăvile lui Păcală*, Ed. Cartea Românească, 1922
31. Dulfu, Petre: *Odinioară*, Ed. Cartea Românească, București, 1927 - 1928
32. Dulfu, Petre: *Zâna Florilor*, Ed. Cartea Românească, 1932, 1943
33. Drăgan, Gabriel: *Pe frontul Mărășeștii învie morții*, Ed. Tipografiile Române Unite, București, 1934
34. Florescu, Petre: *Imnuri pentru țara din vis*, București, 1934
35. Gaspar, M. : *Fata vornicului Oană*, Ed. Națională – Ciornei, 1929
36. Hauff, Wilhelm: *Caravana*, Ed. Cartea Românească, București
37. Iacobescu, Alexe: *Prichindel*, Ed. Cugetarea – cartea copilului, București, 1947
38. Kuteli, Mitrush: *Nete Shqipëtere*, București, 1938
39. Mihăescu, Nicolae: *Povestiri*, Ed. Curierul juridic, București
40. Mironescu, I. : *Intr-un colț de rai*, Atelierele grafice Voevodul Mihai – București
41. Mihail, Ida: *Versuri*, Ed. Bucovina, 1940
42. Militaru, Vasile: *Merele de aur*, Ed. Eminescu, București
43. Macovescu, George: *Gheorghe Lazăr*, Ed. Tineretului, București, 1954
44. Malot, Hector: *Povestea copilului pierdut*, Tipografiile Române Unite, București
45. Murnu, George: *Poeme străine*, Ed. Casa Școalelor, București, 1928
46. Murnu, George: *Alme soe*, Ed. Casa Școalelor, București, 1925
47. Murnu, George: *Bair de cântec armânescu – Ritmuri macedonene*, Ed. Marvan, București, 1931
48. Murnu, George, traducator: *Homer, Iliada*, Ed. Cartea Românească, București, 1938 și 1943
49. Maupassant, Guy, de: *Nuvele*, Editura Biroului Universal, Al Nițescu, București, 1909

50. Manolache, G. : *Iconița Zarinei*, Ed. Adevărul, București
51. Mihăescu, N. : *Cucu! Cucu!*, Ed. Curierul Judiciar
52. Merimée, Prosper: *Amantul Venerii*, Biblioteca Scriitorilor Iluștri, București, 1930
53. Pora, N. : *Intr-o noapte pe Bărăgan*, Ed. Cartea Românească, București
54. Pas, Ion: *Nicușor*, Ed. Cugetarea – Dalafres, București, 1939
55. Petrescu, Cezar: *Pif - paf - puf*, Ed. Cugetarea, București, 1941
56. Petrescu, Cezar: *Flori de gheață*, Casa Școalelor, București, 1931
57. Pienescu, Mircea: *Cartea gospodarului înțelept*, Institutul Național de Cooperatie, București, 1941
58. Popescu, C., traducător: La Fontaine, *Fabule*, București, 1920
59. Roma, Pierre, de: *C'était au bon vieux temps*, Editions contemporaines, Bucarest, 1946
60. Rovența, Ioan: *Povestiri, lecturi, recitări, dialoguri, înscenări teatrale pentru copii*, Ed.Cultura Românească, București
61. Rovența, Ioan: *Piticii cei buni*, Ed. Adevărul, București
62. Rădulescu, Mircea: *Barbă roșie*, Ed. Cugetarea, București, 1940
63. Rosetti, Radu: *La capătul pământului*
64. Stahl, H. : *Un român în lună*
65. Sadoveanu, M. : *Neamul Șoimăreștilor*, Ed. Cartea Românească, 1931, 1938
66. Sadoveanu, M. : *Caravana, sau povestiri neîntrecute*, Ed. Cartea Românească, București, 1931
67. Sadoveanu, M. : *Depărtări*, Ed. Casa Școalelor, București, 1930
68. Sadoveanu, M. : *Măria sa puiul pădurii*, Ed. Națională Ciornei, București
69. Sadoveanu, M. : *Povestiri de petrecere și de folos*, Biblioteca pentru popor, 1920
70. Serbaru, Virgiliu: *Lupta de la Mărășești și Oituz*, Ed. Cultura Românească, București, 1920
71. Sârbescu, D. : *Mușele – Păpușele*, Ed. Ioan Călinescu, Buzău
72. Swift, J. : *Gulliver în țara piticilor*, Ed. Ioan Călinescu, Buzău
73. Stanciu, Marin: *Cetatea lacului albastru*, Ed. Cugetarea, București, 1945
74. Sorocean, Cornel: *Suceava în poezii*, Suceava, 1935
75. Segur, Nicole: *Primăvară voluptoasă*, Ed. Naională Ciornei, București

76. Turghenief, N. : *Amor și nestatornicie*, București, 1929
77. Teodosiu, Grigore: *Ciripit de păsărele*, Ed. Cartea Românească, București, 1933
78. Teodorini, Gr: *Verișoare din America*, București, 1930
79. Teodoru, D. : *Leul din Damasc*
80. Tolstoi, Lev: *Povestiri*, Ed. Adevărul, București, 1930
81. Tudor, Gallia: *Latiniada*
82. Tulbure, V. : *Cartea minunilor*, Ed. Cugetarea, București, 1941
83. Urechea, Nestor: *În împărăția munților*, Ed. Cartea Românească, București, 1928
84. Urechea, Nestor: *Vraja Bucegilor*, Ed. Cartea Românească, București, 1926
85. Urechea, Nestor: *Zânele din Valea Cerbului*, Ed. Cartea Românească, București, f. a.
86. Vlahuță, Al. : *România pitorească*, Ed. Cartea Românească, București, 1956
87. Zola, Emile: *Pentru o noapte de dragoste*, Ed. Alcalay, București, f. a.
88. Zangwill, Israel: *Regele pomanagiilor*, Ed. Adam, București, 1934
89. Zweig, Ștefan: *Simțuri rătăcite*, Ed. Națională Ciornei, București
90. *** *Cronica ilustrată a unei lumi apuse*, București, Ed. Politică, 1959
91. *** *Biblioteca marilor procese*, Curierul Judiciar, București, 1928, 1930, 1931
92. Scott, Walter: *Richard inimă de leu*, Ed. Cugetarea, Delafras.

Almanahuri

1. Almanahul gazetei medicale pe anul 1931
2. Almanahul ziarului Patria, 1911
3. Anuarul ziarului Patria, 1912
4. Anuarul ziarului Patria, 1913
5. Almanahul revistei Minerva literară, 1913
6. Anuarul ziarului Patria, 1914
7. Almanahul aromânesc Frăți'lia, 1927
8. Almanahul gazetei medicale, 1933
9. Lectură pentru toți, Editura Alcalay, Nr. 1, 2, 3, 4, 5, 9
10. Almanahul cooperației, 1941
11. Almanahul cooperației, 1942

Calendare

1. Calendarul Aromânesc Frăți'lia, 1928
2. Calendarul Minerva, 1911
3. Calendarul Minerva, 1912
4. Calendarul Minerva, 1913
5. Calendarul plugarilor, 1936
6. Calendarul gazetei Foaia Noastră, 1943
7. Calendarul săteanului cooperativ, 1946

Reviste

1. Furnica, 1905 – 1925
2. Paravanul, 1905
3. Gloria României, 1921, S. M. Duca, Tipografiile Române Unite, București, 1930
4. Lumea copiilor, 1922 - 1927; 1928 – 1939
5. Viața literară, 1926
6. Propilee literare, 1926
7. Lumina copiilor, 1936 - 1939

Cărți și caiete didactice

1. Abecedar urban cl. I de Nicolaescu și Teodosiu, Ed. Carol Göbel, 1908
2. Abecedar cl. I de C. Stan și I. Ciorănescu pentru uzul rural, Ed. Carol Göbel, 1908
3. Abecedar cl. a II-a de P. Dulfu și Fl. Cristescu, Ed. Librăria Școalelor, 1911
4. Carte de citire cl. a II-a urbană, de G. Coșbuc, A. Dima, Costescu, Stoenescu, Ed. Carol Göbel, 1908
5. Carte de citire, Clasa a II-a urbană, Institutul de arte grafice Progresul, Ploiești, 1904
6. Carte de citire, Clasa a III-a urbană, Institutul de artă grafică Flacăra, 1915
7. Carte de citire, Clasa a II-a urbană, Ed. Librăria Steinberg, 1911
8. Carte de citire pentru clasa a IV-a primară, Tipografiile Române Unite

9. Carte de citire pentru clasa a II-a primară, Tipografiile Române Unite, București, 1936
10. Geografia cl. a III-a primară, București, 1936
11. Aritmetica, cl. I primară, Tipografiile Române Unite, București, 1936
12. Gramatica, cl. a IV-a, Tipografiile Române Unite, București, 1936
13. Carte de citire cl. a III-a, Tipografiile Române Unite, București, 1936
14. Carte de citire cl. a III-a primară de la sate și orașe de C. Scorțeanu, M. Scorțeanu și S. M. Duca, Tipografiile Române Unite, București, 1930
15. Carte de citire cl. a III-a primară de P. Nicolaescu, Manu, C. V. Catuș, Ed. Lumina, București, 1929
16. Carte de citire cl a III-a primară, de G. Costescu, I. Ciorănescu, M. Nicolaescu
17. Abecedar, partea I, de D. Stoica și P. Puchianu, Ed. Ramuri, Craiova
18. Abecedar, partea I, de N. G. Longinescu, Eliza Alexandrescu, Ed. Tipografiile Române Unite, București, 1933
19. Caiet pentru lucrul manual, cl. I-II-III-IV, de Ion Popescu, N. N. Coman, D. Stanciu, Tipografiile Române Unite, București, 1933
20. Caiet de desen, cl. a IV-a
21. Desemnul geografic, cl. a IV-a
22. Carnet de note și școlaritate
23. Noutăți didactice și coale de probă, ilustrații de A. Murnu și Gh. Chirovici
24. Curs practic de desen pentru clasele I - VIII secundare de băieți și fete de A. D. Atanasiu, A. Murnu și N. Săulescu, București, 1935

București 020491, Str. Vasile Lascăr nr. 26-28, sector 2

E-mail: sutsata@yahoo.com

